

PODROBNOSTI O ČESKÉ NÁRODNÍ NORMĚ ČSN 01 0391 PRO OBLAST SPOLEČENSKÉ ODPOVĚDNOSTI ORGANIZACÍ

Zdenka Hofbruckerová, Tereza Divinová

Katedra managementu kvality, FMMI, VŠB-TU Ostrava

E-mail: zdenka.hofbrucknerova@vsb.cz

Resumé

ČSN 01 0391:2013 je českou národní normou vydanou v roce 2013, která specifikuje požadavky na systém managementu společenské odpovědnosti organizací. Norma nabízí možnost, jak integrovat požadavky na systém managementu CSR pro jednotlivé pilíře (ekonomický, environmentální a sociální) a zároveň požadavky na zlepšování (v souladu s cyklem PDCA). Normu ČSN 01 0391 lze využít k certifikaci systému managementu CSR na národní úrovni. Tento standard je snadno využitelný pro organizace, které již mají implementován některý jiný systém managementu (dle norem řady 9001, 14001, OHSAS), protože jednotlivé kapitoly jsou strukturovány podobně. Vzájemně odpovídající kapitoly a podobná struktura mohou pomoci organizacím výrazně pomoci transformovat požadavky CSR dle ČSN 01 0391 do existujícího integrovaného systému managementu.

Abstract

ČSN 01 0391:2013 is a national Czech standard issued in 2013 which specifies requirements for the management system of social responsibility. The standard tries to offer the way how to integrate CSR management system requirements for the individual pillars (economic, environmental and social) and requirements for improvement (in accordance with the PDCA cycle). Standard can be used for certification on the national level. This standard is most suitable for organizations that has already implemented any management system (according to ISO 9001, 14001, OHSAS), as corresponds to the different chapters of these international standards. Appropriate chapters and the similar structure can help organizations to transform requirements of CSR according to ČSN 01 0391 to existing integrated management system easier.

Úvod

Nová norma ČSN 01 0391 vznikla na základě poptávky managementu firem, které sice chtěly podstoupit certifikaci CSR, ale požadavky privátních zahraničních standardů (např. GRI nebo SA 8000) pro ně byly mnohdy nerelevantní a tím byl i proces certifikace finančně a administrativně příliš náročný. V roce 2010 vydala Rada kvality České republiky Národní program posuzování shody systému managementu společenské odpovědnosti. Norma ČSN 01 0391 tak vznikla spojením požadavků Národního programu posuzování shody systému managementu společenské odpovědnosti, ISO 26000 a portugalské národní normy. Společenská odpovědnost ve smyslu této normy zahrnuje principy chování, které jsou

specifikovány i v dalších mezinárodních dokumentech (například v dokumentech OSN, ILO, OECD, EU).

Tato česká technická norma stanovuje požadavky na systém managementu společenské odpovědnosti a je použitelná pro organizace všech velikostí a typů (z podnikatelského i veřejného sektoru) bez ohledu na jejich geografické umístění. V normě jsou zakomponovány požadavky na systém řízení, požadavky na jednotlivé pilíře CSR (ekonomický pilíř, environmentální pilíř a sociální pilíř) a požadavky na zlepšování (v souladu s cyklem PDCA).

Norma je vhodným nástrojem pro certifikaci systému společenské odpovědnosti pro organizace, které se chtějí dále rozvíjet.

Struktura normy ČSN 01 0391:2013

Norma je rozdělena do 12 kapitol a tří příloh. V úvodu je vymezena oblast společenské odpovědnosti organizací, její vymezení a principy. Cíle organizace by dle tohoto standardu měly vycházet z níže uvedených sedmi principů a přispívat tak k udržitelnému rozvoji a podpoře kvality života jak pracovníků organizace, tak i celé společnosti:

1. Odpovědnost
2. Transparentnost
3. Etické chování
4. Respektování potřeb zainteresovaných stran
5. Respektování práva
6. Mezinárodní standardy
7. Lidská práva

V první kapitole je vymezen předmět normy a v druhé citované dokumenty, na které se norma odkazuje (mimo jiné i ČSN EN ISO 9000, ČSN EN ISO 14001, ČSN ISO 26000 a ČSN OHSAS 18001). Třetí kapitola uvádí potřebné termíny a definice. Norma obsahuje celkem 12 kapitol a tři přílohy.

Kapitola 4 Systém managementu společenské odpovědnosti je zaměřena na obecné požadavky systému managementu společenské odpovědnosti zejména v oblasti dokumentace. Pátá kapitola akcentuje odpovědnost vedení a strukturou je velmi podobná i kapitole 5 v normě ČSN EN ISO 9001:2016. V této kapitole jsou vyjádřeny požadavky na angažovanost a aktivitu vedení, zejména na přijetí politiky společenské odpovědnosti a jmenování představitelů vedení pro společenskou odpovědnost. Dalšími povinnostmi organizace je respektovat při utváření plánů, programů a projektů požadavky právních předpisů a mezinárodních standardů. Kapitola 6 uvádí povinnost organizace identifikovat interní i externí zainteresované strany a brát v úvahu při kontaktu s nimi jejich potřeby a zájmy, jejich velikost, podstatu i geografické umístění. Zároveň musí udržovat komunikaci s těmi, kteří mohou ovlivnit rozhodování organizace a to i v případě, když si nejsou vědomi svých zájmů na rozhodnutích a aktivitách organizace.

Následující tři kapitoly kopírují jednotlivé pilíře konceptu společenské odpovědnosti – kapitola 7 se zabývá ekonomickou oblastí zejména se zaměřením na etiku v podnikání,

ekonomickou výkonnost a správu poplatků a sankcí. Kapitola 8 odpovídá požadavkům na organizaci v environmentální sféře s důrazem na identifikaci a hodnocení významnosti environmentálních aspektů a operativní řízení provozu ve vztahu k ochraně životního prostředí. Třetí pilíř konceptu společenské odpovědnosti je sociální oblast, která je v normě reprezentována kapitolou 9. Zde jsou akcentována lidská práva, zaměstnávání a přiměřená práce, podpora komunity a ochrana spotřebitele.

Kapitola 10 specifikuje management zdrojů, zejména kompetence personálu a výcvik a finanční zdroje. V kapitole 11 se zaměřuje na vnitřní i vnější komunikaci ve vztahu s cíli a programy společenské odpovědnosti organizací. Poslední, dvanáctá kapitola je pak nejrozsáhlejší, jelikož je zaměřena na měření a zlepšování systému managementu společenské odpovědnosti organizací. Důraz je zde kladen zejména na stanovení správných ukazatelů výkonnosti, hodnocení souladu s normou včetně respektování potřeb zainteresovaných stran. Organizace je také povinna provádět interní audity systému managementu společenské odpovědnosti organizací a vytvářet a udržovat záznamy o jejich výsledcích v souladu s normou ČSN EN ISO 19011:2012. Zároveň vrcholové vedení musí pravidelně provádět také přezkoumání systému managementu společenské odpovědnosti, přičemž norma vyjmenovává jak vstupy pro přezkoumání, tak i výstupy. Organizace také musí respektovat požadavky na neustálé zlepšování a provádět preventivní opatření.

Příloha A je informativní a uvádí model systému managementu společenské odpovědnosti organizace a návod pro implementaci. Příloha B shrnuje aspekty společenské odpovědnosti ve všech třech pilířích. Příloha C poskytuje návod na identifikaci a komunikaci se zainteresovanými stranami.

Vzhledem k tomu, že společenská odpovědnost může pro některé organizace znamenat novou, dosud nepoznanou problematiku, do normy byly doplněny přílohy s návodem a dalšími doplňujícími informacemi.

Účel normy

Soulad s požadavky této technické normy umožní organizaci vytvářet, rozvíjet, udržovat a prosazovat principy a postupy v oblastech, které má organizace možnost ovlivňovat a usměrňovat, a tím přispívat k udržitelnému rozvoji, včetně kvality života společnosti. Dále umožňuje:

- dodržovat přijaté závazky ve vztahu ke společenské odpovědnosti;
- důvěryhodně dokládat zainteresovaným stranám, že existující politika organizace, postupy a praxe jsou v souladu s požadavky tohoto dokumentu;
- integrovat, implementovat a podporovat společensky odpovědné chování;
- identifikovat a zapojit zainteresované strany;
- nechat si certifikovat systém managementu společenské odpovědnosti externí organizací.

Systém managementu společenské odpovědnosti v tomto dokumentu vychází z principů a členění norem pro ostatní systémy managementu. Normu lze využít k certifikaci systému managementu společenské odpovědnosti organizací. Certifikát, vydaný nezávislým certifikačním orgánem, zaručuje, že systém managementu společenské odpovědnosti organizací je zaveden, dokumentován a používán v souladu s požadavky normy. V současné době nabízí v České republice certifikaci podle ČSN 01 0391 pět certifikačních společností (QUALIFORM, a.s., SILMOS-Q s.r.o., Česká společnost pro jakost, z. s., EURO CERT CZ, a.s. a Systémové certifikace s.r.o.).

Závěr

Certifikace systému managementu společenské odpovědnosti je doposud opomíjenou možností rozvoje organizací. Nicméně požadavky zainteresovaných stran na organizace se stále více stupňují a směřují právě k odpovědnosti za jejich činnosti. Tento vývoj reflektuje i česká legislativa. Dle Evropské směrnice č. 2014/95/EU, která nabyla v českém právním systému účinnosti od 1. ledna 2017, mají povinnost všechny velké účetní jednotky, které jsou současně obchodními společnostmi, subjekty veřejného zájmu a průměrný počet jejich zaměstnanců překročí za účetní období 500, reportovat nefinanční ukazatele dle zákona o účetnictví.

Druhým příkladem je Zákon č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek, ve kterém se změnil přístup ke kritériím hodnocení nabídek. Nejnižší cena již není jediným kritériem. Zadavatel má možnost jako kritérium zvolit i ekonomickou výhodnost stanovenou jako nejlepší poměr mezi kvalitou a cenou, přičemž kritériem hodnocení kvality může být technická úroveň nabízeného plnění, estetické a funkční vlastnosti, uživatelská přístupnost, sociální, environmentální nebo inovační aspekty, úroveň servisních služeb či dodací lhůty. Zde se také organizacím nabízí nástroj jak jednoznačně dokázat sociální, environmentální a ekonomické zaměření prostřednictvím certifikace systému managementu společenské odpovědnosti organizací.

Z uvedených příkladů je zřejmé, že oblast společenské odpovědnosti bude ze strany zainteresovaných stran stále více akcentována a právě její certifikace může organizacím poskytnout kýženou konkurenční výhodu.

Použitá literatura

- [1] PETŘÍKOVÁ, R., HOFBRUCKEROVÁ, Z., HERCÍK, P., LEŠINGEROVÁ, R. *Společenská odpovědnost organizací*. Ostrava: DTO CZ, 2008. ISBN 978-80-02-02099-8.
- [2] THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. Brusel: 22 October

2014. [online]. [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32014L0095>

- [3] HOFBRUCKEROVÁ, Z. *Společenská odpovědnost organizací. Disertační práce.* Karviná: Obchodně podnikatelská fakulta Slezské univerzity Opava, 2014.